

MAJANDUSTEATED

Weekly Bulletin of the Institute of Economic Research

KONJUNKTUURINSTITUUDI VALJAANNE
 ILMUB KORD NÄDALAS

Toimetustel. tel. 430-23. Piiskopi 2.
 Tallinn, tel. 468-24. TALLINN, Toom-Rüütlil 10.
 Tellimishind aastas Kr. 5.—
 ähes kuukirjaga „Konjunktuur“ Kr. 12.—
 Üksiknumber 15 senti.

KONJUNKTUURINSTITUUDI DIREKTOR
 JA VASTUTAV TOIMETAJA
 A. PULLERITS

TOIMETAJA A. TOOMS

Majandussektsiooni juhataja J. Janusson
 Sektsiooni nõukogu esimees J. Jaakson
 Põllumajandussektsiooni juhataja J. Kurkus
 Sektsiooni nõukogu esimees dr. E. Terasmäe
 Riigimajanduse osa toimetaja A. Keller

Nr. 26

Tallinn, 2. juulil 1940

VI aastakäik

SISU:

Lk.

PÖLLUMAJANDUS	
Piimamihuse tõstmine viimaseil aastail	410
PÖLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD	
Võiturg	415
Juustuturg	415
Peekoniturg	415
Tapaloomade- ja lihaturg	416
Toornahkadeturg	416
Kanamunaturg	417
Piimaturg	417
Teraviljaturg	417
Kartuliturg	419
Aedviljaturg	418
Kalaturg	419
INFORMATSIOONI OSA	
Eesti Panga nädalaaruanne	420
VALISMINISTEERIUMI VALISKAUBANDUSE	
OSAKONNA TEATED	
Töökiirendamisemeetodid NSVL-us	421
Ungari puu- ja juurviljaekspordi väljavaateid 1940	421
Uus korraldus džundi kohta	421
Kummijäätmete hävitamine Ungaris keelatud	422
Ungari toorainete otsinguil	422
Külmutusmajades asuvate munatagavarade üles- andmise kohustus Ungaris	422
Ungari paberitööstustoorainete sisseostuühing	422
Ülem-majandusnõukogu Ungaris	422
Villakaubanduse kontroll Ungaris	422
Ungari riiklik aedvilja müügikomitee	423
Hindadekomissari tööst	423
Ungari tekstiilitööstuse areng	423
Villatagavarade registreerimine Rumeenias	423
Üksikasju Ungari-Rumeenia uuest kaubandus- lepingust	423
Rumeenia uusi raualademeid Banatis	424
Osaline moratorium Lätis	424
Munahinnad Lätis	424
Raua- ja terasehindade tõstmine Lätis	424
Leedu väliskaubandus mais 1940	424
Kiudainet gasoliinist P.-Am. Ühendriigis	424
Kartulikonserve valmistamine	424

CONTENTS:

Page

AGRICULTURE	
<i>Milk Quality Improvement in Recent Years</i>	410
AGRICULTURAL MARKETS	
<i>Butter Market</i>	415
<i>Cheese Market</i>	415
<i>Bacon Market</i>	415
<i>Cattle and Meat Market</i>	416
<i>Rawhide Market</i>	416
<i>Egg Market</i>	417
<i>Milk Market</i>	417
<i>Grain Market</i>	417
<i>Potato Market</i>	418
<i>Vegetable Market</i>	418
<i>Fish Market</i>	419
INFORMATION PART	
<i>Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return</i>	420
FOREIGN TRADE DEPARTMENT INFORMATION	
<i>Rationalisation of Working Methods in the U.S.S.R.</i>	421
<i>Hungarian Fruit and Vegetable Exports in 1940</i>	421
<i>New Jute Regulations in Hungary</i>	421
<i>Hungary to Conserve Rubber Waste</i>	422
<i>Hungary Seeks New Raw Material Markets</i>	422
<i>Egg Supplies in Refrigerating Plants Registered in Hungary</i>	422
<i>Hungarian Paper Industry Founds Society For Purchase of Raw Materials</i>	422
<i>Supreme Economic Council for Hungary</i>	422
<i>Wool Trade Control in Hungary</i>	422
<i>Hungarian State Sales Committee For Vegetables</i>	423
<i>Decisions of the Hungarian Price Commissioner</i>	423
<i>Development of the Hungarian Textile Industry</i>	423
<i>Wool Supplies Registered in Rumania</i>	423
<i>New Trade Agreement Between Hungary and Rumania</i>	423
<i>Iron Ore Discovered in Bmat, Rumania</i>	424
<i>Partial Moratorium in Latvia</i>	424
<i>Egg Prices in Latvia</i>	424
<i>Latvia Raises Iron and Steel Prices</i>	424
<i>Lithuanian Foreign Trade in May 1940</i>	424
<i>New Textile Fibre Manufactured From Gasoline in the U.S.A.</i>	424
<i>Canned Potatoes Prepared in Canada</i>	424

PÖLLUMAJANDUS

PIIMAMIHUSE TÖSTMINE VIIMASEIL AASTAIL. MILK QUALITY IMPROVEMENT IN RECENT YEARS.

Agr. J. Jaanhold.

Üldiselt.
In Generale.

Talundite rahalise sissetuleku alal omab piim domineerivat tähtsust. Piimatoodangu suurendamisele

1930	338	1936	322	1933	325
1938	329	1935	318	1932	320
1937	323	1934	316	1931	322

ja selle mihuse töstmisele on pühendatud järjest suuremat tähelepanu. Järgnevas käsitlеме piimamihuse töstmise küsimust.

Kui 1938. a. tegime katset 1937. a. piimamihuse keskmiste andmete läbitöötamisega, et leida sidet piimamihuse ja sellest piimast valmistatud või mihuse vahel, sõnaga, kuidas vigane või nõrga mihusega piim reduktaaži- kui ka puhtusproovide järgi kutsub esile vigu ka sellest valmistatud võis (vt. „Konjunktuur“ nr. 1, 1939), siis oli meil kasustada piimamihuse andmeid ainult 1937. a. kohta. Need andmed olid tol korral osalt siiski puudulikud, kuna mitmed piimatallitused ei olnud korralikult teinud ega märkinud üles mainitud mihuseproove. Kuid siiski need kokkuvõtted näitasid selgelt, et nõrga mihusega piimast ei ole võimalik saavutada hea mihusega võid. See reegel näis kehtivat piima kohta, mille mihus reduktaažiproovi alusel on nõrk, kui ka piima kohta, mille mihus puhtusproovi järgi osutub nõrgaks. Nüüd on kasustada andmeid juba kolme viimase, s. o. 1937—39. a. kohta.

Piimamihuse arv saavutatakse järgmiselt. Kui piimamihuse klasside protsendiline vahetõrk kas reduktaaži- või puhtusproovi järgi on näit. I:II:III:IV=48:41:8:3, osutub piimamihuse arv $3+2.8+3.41+4.48=334$. Kui kogu piim on I klassi mihusega, saavutame võimaliku kõrgeima piimamihuse arvu 400; kui piim on aga kõik IV klassi mihusega, saavutame võimaliku väikseima piimamihuse arvu 100.

Piimamihuse muutuvus aastate järgi.
Milk Quality Improvement by Years

Üleriigilised aasta keskmised piimamihuse arvud reduktaažiperioodide järgi

1931. a. alates, mil piimamihuse maks pandi sunduslikult kehtima, olid järgmised:

Toodud andmeist nähtub, et kuni 1937. a. ei ole piimamihuse paranemist peagu märgata, kuna kriisiaastail 1934 ja 1935 olid võihinnad ja piimatoodangud võrdlemisi madalal tasemel. Piimamihuse märgatavat tõusu näeme alles 1938. a. alates, mil pandi kehtima kõrgemad piimamihuse maksunormid; nimelt 15. apr. 1938. a. olid piimatööstused kohustatud III kl. piima eest reduktaažiproovide alusel arvama maha 5% senise 2% asemel ja IV kl. piima eest 10% senise 4% asemel. Nõrga mihusega piima tootjaid sunniti seega majandusliku surve abil oma piimamihust parandama. Mainitud abinõu andis märgatavaid tulemusi. Juba 1938. a. piimamihus 8,5 kuu kestel paranes märksa ja seda suuremat paranemist näitab 1939. a. tulemus.

Kui piimamihuse määramine puhtusproovide alusel väljaveovõid valmistajais piimatallituses tehti juba 1927. a. sunduslikuks, kuid ainult piimatallituse seinal demonstreerimiseks ja mitte piimamihuse maksustamiseks, nagu seda tehti reduktaažiproovide alusel juba algusest, võiks vahest arvata, et sellise pika aja kestel on piimapuhtus piimatallituste seintel demonstreerimise kaudu märksa paranenud. Tegelik elu aga näitab, et veel praegugi, 1940. a., leidub piimatallituses seintel III ja IV kl. vatiproove. Puhtusproovide kuu- ja aastakokkuvõtete andmeid hakati piimatallituseilt nõudma 1937. a. alates ja seepärast on piimamihuse keskmisi arve võimalik tuua ainult 3 aasta kohta ja need olid: 1937. a. 314, 1938. a. — 324 ja 1939. a. — 328. Et ka puhtusproovid on näidanud tunduvalt paranemist, on selektav vahest ainult sellega, et piima vastuvõtmisel meiereides on meierid kohustatud nõrgaklassilist piima mitte võtma vastu ja teiseks on piimauhingud hakanud piimamihuse alusel tegema mahaarvamisi analoogiliselt reduktaažiproovidele ka puhtusproovide suh-

tes, õigem kumb mihuseproov annab nõrgema klassi, seejärgi tehakse piimahinnast ma-
haarvamisi. Mainitud maksustamisi on pii-
matihingud õigustatud tegema ja jääb ainult
soovida, et nad teeksid seda võimalikult
edasi.

**Parima mihusega
piimast saab tõõlle-
misel ka parima
mihusega või.**
*High-Grade Milk
Makes High-Grade
Butter.*

Ositame piimamihuse kesk-
mised arvud 4 rühma, ni-
melt: 1) kuni 300, millise
rühma piima tuleb pida-
da nõrga mihusega pii-
maks, 2) 301—325 — nõrgavõitu, 3) 326—
350 — rahuldavaks ja 4) 351 ja üle selle —
heaks piimaks. Liigitades piimatalitused nen-
de aasta keskmiste piimamihuse arvude jär-
gi (eespoolmainitud) 4 rühma, saame nende
rühmade võimihuse keskmised tulemused 3
aasta kohta järgmised:

**Mida halvem piim,
sega nõrgema mi-
husega saavuta-
takse või.**

*Low Grade Milk
Yields Inferior Butter.*

Heast piimast võib küll
valmistada head võid sel
korral, kui meier hooli-
kalt valvab võivalmistus-
protsessi kestel, et tema
stii pärast või ei osutuks nn. tehniliste vi-
gadega, kuna viimatimainitud tingimuste
mittetäitmisel või lõdvenemisel on võimalik
ka heast piimast valmistada mitte head, vi-
gadega võid. Kahte esimest piimamihuse
klassi reduktaazi- kui ka puhtusproovide jär-
gi tuleb pidada soovitavaks või väärtusli-
kuks piimaks, millisest peaks olema võima-
lik valmistada head võid. Vigu võis tekiti-
vad seega piimamihuse III ja IV klass.
Viimatimainitud klassidesse kuuluv piim on
võitööstuses soovimata algmaterjal ja temast
tuleb meil saada igasuguste abinõudega lah-
ti. Et just nõrk piim annab ka nõrga mihu-

Piimatalit. rüh- mitus aasta kesk- mise piimami- huse arvu järgi	Reduktaaziproovide alusel						Puhtusproovide alusel					
	Piimatalit. arv %			Keskmine pall			Piimatalit. arv %			Keskmine pall		
	1937	1938	1939	1937	1938	1939	1937	1938	1939	1937	1938	1939
Kuni 300 . . .	14	2	—	11,86	11,88	—	22	12	8	11,67	11,88	11,72
301—325 . . .	39	36	18	11,77	11,82	11,74	36	33	38	11,84	11,85	11,79
326—350 . . .	38	53	64	11,78	11,92	11,83	30	43	41	11,86	11,89	11,88
351 ja üle . .	9	9	18	11,81	11,90	11,98	12	12	12	11,91	11,97	11,96

Tabelis toodud andmeist näeme kõige-
pealt, et nõrgema piimamihusega piimatali-
tuste arv aasta-aastalt väheneb, kuid reduk-
taaziproovide alusel märksa kiiremalt, ja
1939. a. selline rühm kadus hoopis, kuna
seevastu rahuldava ja hea piimamihusega
rühmade piimatalituste arvu % alatiselt tõu-
seb ning reduktaaziproovide alusel kiiremas
tempo kui puhtusproovide alusel. Majandus-
lik surve, mis reduktaaziproovide alusel on
pandud sunduslikult kehtima kõigis piimata-
litis, kiirustab piimamihuse paranemist. Et
heast piimast on võimalik saada hea mihu-
sega võid ja vastupidi, kas reduktaazi- või
puhtusproovide alusel, on toodud tab. kesk-
miste pallide näol 3 aasta kohta leidnud täie-
list kinnitust, nimelt väiksemate piimamihuse
arvudega piimatalituste rühmad on andnud
nõrgema mihusega võid ja vastupidi. Seda
näitavad järjekindlalt andmete kokkuvõtete
tulemused kolme aasta kohta.

sega või, ositame piimatalitused vastavate
tulemuste saavutamiseks nende III ja IV
klassi piima, s. o. „alaväärtusliku“ piima ar-
vu rühmade järgi. Siin arutleme samuti na-
gu eespool „piimamihuse“ arvu saavutami-
sel.

Oletame, et IV kl. piim on kaks korda
nõrgema mihusega ja seega 2 korda suure-
mal määral mõjustab võis vigade tekiti-
mist kui III kl. piim. Kuigi need klassid mõ-
lemad annavad alaväärtusliku piima, saak-
sime reduktaazi- või puhtusproovide alusel
mihuseklasside alljärgnevalt protsendilisest
vahekorras: I:II:III:IV=48:41:8:3 alaväär-
tusliku piima arvu 8+3.2=14. Seega, mida
suurem on „alaväärtusliku“ piima arv, seda
nõrgem piim, seda suurem on ta mõju te-
mast valmistatud võis kutsuma esile vigu.

Alljärgnevalt toome piimatalituste rühmi-
tuse „alaväärtusliku“ piima arvu suuruse
järgi:

Piimatalit. rühmitus aasta keskmise alaväärtusl. piima arvu järgi	Reduktaažiproovide alusel						Puhtusproovide alusel					
	Piimatalit. arv %			Keskmine pall			Piimatalit. arv %			Keskmine pall		
	1937	1938	1939	1937	1938	1939	1937	1938	1939	1937	1938	1939
	10 ja alla . . .	16	32	60	11,33	11,92	11,87	15	19	17	12,00	11,95
11—20	46	56	37	11,80	11,87	11,81	31	41	47	11,96	11,93	11,89
21—30	27	9	3	11,69	11,83	11,77	29	24	26	11,90	11,85	11,83
31—40	7	3	—	11,67	11,98	—	12	11	8	11,70	11,76	11,71
41 ja üle	7	—	—	11,93	—	—	13	5	2	11,58	11,64	11,64

Kui piimamihuse arvu järgi reduktaažiproovide suhtes oli 1938. a. väike erand rühmade keskmises pallides, on tulemus praegutoodud tabelis ilma mingisuguse erandita ja nimelt, mida nõrgema mihusega piim või mida suurem on alaväärtusliku piima arv, seda nõrgema mihusega saavutatakse sellisest piimast valmistatud või.

Ka siin näeme sama pilti, kus reduktaažiproovide alusel piimamihuse nõrgemad rühmad vähenevad ja aasta-aastalt hoopis kaovad ning seevastu parema piima rühmade piimatalituste arvu % jõudsasti suureneb, kuna puhtusproovide alusel, kuigi samuti toimub piima paranemine, ei ole kaugeltki märgata seda paranemise kiiret tempot. Võimihuse sõltuvus on eranditult ja järjekindlalt märgata piima mihusest reduktaaži- kui ka puhtusproovide alusel. Sellest tuleb teha järeldus, et meil on vaja võtta kõik abinõud tarvitusele, et nõrga mihusega, s. o. III ja IV kl., piimast saada võimalikult kiiremalt lah- ti, kui tõsiselt tahame tõsta võimihuse kes- tuse taset. Halvast piimast ei suuda ka kõrge kvalifikatsiooniga ja hoolas meier valmistada head ja vägadeta võid. Ühekülgne majanduslik surve mahaarvamiste näol reduktaaži- proovide alusel on ilikagi poolik abinõu, ku- na teine tähtis võis vigu tekitaja tegur — must piim — võib vabalt rinnata, võivalmis- tajat edasi.

Piimamihuse arvu suurus sõltub piimatalituse läbi- käigu suuruselt ja koorejaamade arvust. — *Milk Quality Evaluation Based on the Dairies' Output and Number of Creameries.*

Edasi huvitab meid küsimus, kas piimamihuse arv sõltub piimatalituse läbikäigu suuruselt ja neil olevaist koorejaama- de arvust. Omal ajal näi- tasime, et väikese läbikäikudega piimata- litusil osutub võimihus madalamaks kui suu- remate läbikäikudega piimatalitusil. Samuti

saime vastavate andmete kokkuvõtmisel tu- lemuse, et koorejaamad ja nende arvu suu- rus piimatalitusis mõjuvad negatiivselt või- mihusele. Sealjuures oletasime, et selle põh- juseks võib osutada asjaolu, et koorejaama- dega piimatalitusis on piimamihuse järele- valve nõrgem, kuna piimatalituse juhataja ei suuda piimakontrolli pidada tema vastu- võtmisel meiereis ja koorejaamades, koo- rejaamade juhatajad aga hoiduvad kõva kontrolli sisseseadmisest, et mitte sattuda vastuollu piimatoojatega. Piimatalitusis, kus koorejaamu on aga palju, on järelevalve veelgi nõrgem.

Kas ja kuidas keskmine piimamihuse arv reduktaaži- kui ka puhtusproovide alusel sõltub sellest, kas piimatalitus töötab koo- rejaamata või koorejaamaga või hoopis mit- me koorejaamaga. Ositame koorejaamadega piimatalitused kolme rühma, nimelt: I rühm 1—2 koorejaamaga, II r. — 3—4 koorejaa- maga ja III rühm — 5 ja enam koorejaa- maga piimatalitused. Kokkuvõte on tehtud 1939. a. andmeist (vt. tabel lk. 413 ülal).

Koorejaamadeta piimatalitusisse on too- dud keskmiselt parema mihusega piim kui koorejaamadega piimatalitusisse reduktaa- ži- kui ka puhtusproovide järgi. Samuti näeme, et mida suuremat arvu koorejaamu omab piimatalitus, seda nõrgema mihusega piim tuuakse kokku, tähendab samad tule- mused nagu võimihuse suhtes ja nagu võis ka oletada. Edasi näeme, et väikese läbikäiguga piimatalitusil on kokkutoodud piima mihuse arv väiksem kui suurema lä- bikäiguga piimatalitusil. Praegumainitud tu- lemused on täiesti tühteviisi kujunenud välja, reduktaaži- kui ka puhtusproovide alusel. Kui samasugused tulemused kehtisid ka või- mihuse kohta, siis sellest ka loomulik jä- reldus: nõrga mihusega piimast reduktaaži-

Piimatilutuste rühmitus koorejaamade arvu järgi	Piimatil. alla 1 milj. kg. piima läbikäiguga				Piimatil. üle 1 milj. kg. piima läbikäiguga				Kõigi piimatilutuste kohta			
	Red.-pr.		Puht.-pr.		Red.-pr.		Puht.-pr.		Red.-pr.		Puht.-pr.	
	Pt. arv	Kesk. mih. arv	Pt. arv	Kesk. mih. arv	Pt. arv	Kesk. mih. arv	Pt. arv	Kesk. mih. arv	Pt. arv	Kesk. mih. arv	Pt. arv	Kesk. mih. arv
Koorejaamadeta	50	338	48	329	44	346	48	332	94	342	91	330
1-2 koorejaama	28	385	23	324	45	337	45	330	73	336	68	328
3-4 " "	2	333	2	325	37	333	36	327	39	325	38	327
5 ja üle " "	1	331	1	330	24	334	24	326	25	334	25	326
K o k k u . . .	81		74		150		148		231		222	
Üldine keskm. .		337		326		339		329		336		328

kui ka puhtusproovide alusel saavutatakse vastavalt nõrga mihusega või. Järelikult tuleb meil tulevikus piimatööstuste ümberkorraldamistel vähendada väikese läbikäiguga piimatilutusi ja püüda sinnapoole, et saada läbi võimalikult väiksema koorejaamade arvuga.

Edasi peaks meid huvitama küsimus, kuidas piimamihuse keskmine arv reduktaazikui ka puhtusproovide alusel üksikute maakondade, samuti üksikute piimatilutuste kohta muutub, näit. 1938 ja 1939 — kas suurenemise või vähenemise, s. t. kas piimamihuse paranemise või halvenemise suunas? Ülevaate piimamihuse keskmise arvu muutumise kohta 1939. a. e. a. vastu üksikute maakondade järgi annab järgnev kokkuvõte:

	Reduktaaziproovi järgi			Puhtusproovi järgi		
	1939	1938	Vahe - või +	1939	1938	Vahe - või +
Viru	333	325	+ 8	340	319	+ 21
Järva	348	335	+ 13	338	336	+ 2
Harju	339	332	+ 7	330	328	+ 2
Lääne	332	329	+ 3	318	321	- 3
Saare	347	343	+ 4	339	337	+ 2
Pärnu	345	335	+ 10	325	323	+ 2
Viljandi	342	325	+ 17	338	329	+ 9
Tartu	336	323	+ 13	320	315	+ 5
Valga	323	318	+ 5	313	319	- 6
Võru	329	324	+ 5	321	313	+ 8
Petseri	308	305	+ 3	314	350	- 36
Keskm. aastas	338	329	+ 9	328	324	+ 4

Kokkuvõttest näeme, et reduktaaziproovide alusel on piimamihuse keskmine arv kõigil maakonnal suurenenud või piimamihus on paranenud. Puhtusproovidel on neljal maakonnal see arv vähenenud ja ühel

püsinud e. a. tasemel. Petserimaa ühe piimatilutusega on piimamihuse puhtusproovide järgi teinud hüppe allapoole. Edasi näeme, et üksikuis maakonnis on piimamihuse arv reduktaaziproovide alusel märksa rohkem suurenenud kui puhtusproovide alusel. Erandiks on siin Virumaa, samuti Võrumaa piimatilutused. Eriti väärib tähelepanu Virumaa piimatilutuste piimamihuse võrdlemisi suur paranemine ja suuremal määral just puhtusproovide alusel.

Sõites k. a. kevadel läbi Virumaa need ühispiimatilutused, kust piim veetakse täispiimana NSVL-u, võis panna tähele, et neis piimatilutustis on piimamihuse andmed võrdlemisi head reduktaazikui ka puhtusproovide järgi, kuid suur vahe piimamihuses on just neilt piimatoojailt, kellede piim viiakse NSVL-u, ja neilt, kellede piim kuulub piimatilutustis töötlemisele. Esimeste piimamihus on reduktaazikui ka puhtusproovide järgi peagu kõik I klassi, ainult üksikud esinevad II klassis, kuna nõrgemaid klasse ei tule peagu ette; teiste piimatoojate piimamihuse klasside ositus annab aga umbes sama pildi nagu tavalisel mujal piimatilutustis.

Tuleb eriti rõhutada, et neil piimatoojail, kellede piim NSVL-u saatmise jaoks tuuakse kokku, piimamihus just puhtusproovide järgi osutub märkimisväärseks, kuna mõnes piimatilutustis ühelgi mainitud piimatoojal ei olnud piimamihuse langust alla I klassi, kuna samal ajal ja samul piimatoojail leidsid II klassi ja harva isegi III klassi piima reduktaaziproovi järgi. Sellest võiks järeldada, et piimamihuse tõstmine puhtusproovide järgi oleks kättesaadavam, kergemini

teostatav, kuigi see nõuab piimatootjalt samuti suurt hoolt, eriti puhtalt lõpsmist. Olgu veel tähendatud, et NSVL-u jaoks kokkutoodavast piimast tehakse mihuseproove vähemalt 4 korda kuus, kuna tavaliselt väljaveoks piimasaadusi valmistajais piimatalitustis on kohustatud tegema reduktaaziproove vähemalt 2 korda ja puhtusproove vähemalt üks kord kuus. Et Virumaal NSVL-u piima saatvad piimatalitused avaldavad mõju maakondlikku keskmise piimamihuse suures paranemises, olgu toodud sellise li piimatalituse piimamihuse keskmised andmed, mis 1939. a. olid: reduktaaziproovide järgi 349 ja puhtusproovide järgi 345, mis on maakondlikest keskmisist märksa kõrge-
maad, NSVL-u, nõutakse ainult head piima ja selle eest makstakse neile 1—2 s. piima kg eest rohkem kui teisile piimatootjale, kuna vastasel korral loobutakse nende piima vastuvõtmisest mainitud otstarbeks. Milline asjaolu põhjustab siin piimatootjate piimamihuse parandamist? Nõutakse ju kõigilt piimatootjalt, kes piima toovad piimatalitustisse et nende piim oleks ainult hea. Ainsaks teguriks on siin 1—2 senti, mis piima-kg eest saadakse rohkem, kui teised piimatootjad, kellede piim piimatalituses töötletakse võiks või juustuks. Piimamihuse tõhusemaks paranemise põhjuseks reduktaaziproovide järgi on see, et siin on piimatalitused piimasaaduste väljaveo kontrolli määruuse kohaselt kohustatud III klassi piimast 5% ja IV kl. piimast 10% arvama maha, kuna piimamihuse puhtusproovide järgi nad seda ei ole kohustatud tegema. Vabatahtlikult, piimatühingute endi algatusel, teevad seda aga võrdlemisi vähesed.

Lõpuks jääb veel peatuda seejuures, kuidas üksikuil piimatalitustil piimamihuse arv muutus 1939. a. 1938. a. vastu. Selleks liigitame piimatalitused nelja rühma, nimelt: 1) 1—10 võrra, 2) 11—20 võrra, 3) 21—41 võrra ja 4) 41 ja üle selle. Ülejäänud piimatalitused, milliste piimamihuse arv langes e. a. vastu, liigitame samuti 4 rühma ja nimelt: 1) milliste piimamihuse arv langes 0—10 võrra, 2) 11—20, 3) 21—40 ja 4) 41 ning üle selle. Kokkuvõetult saaksime alljärgneva tabeli:

Piimatalituste rühmitus piimamihuse arvu tõusu (+) ja languse (—) järgi	Reduktaaziproovi alusel		Puhtusproovi alusel	
	Piimatalituste			
	abs. arv	sulitav	abs. arv	sulitav
+ 40 ja üle . . .	2	1	8	5
+ 21—40 . . .	14	7	33	18
+ 11—20 . . .	68	31	30	18
+ 1—10 . . .	86	40	26	14
a) Kokku . . .	168	79	97	53
— 0—10 . . .	36	17	33	21
— 11—20 . . .	8	3	23	12
— 21—40 . . .	2	1	21	11
— 41 ja üle . . .	—	—	6	3
b) Kokku . . .	46	21	87	46
Üldse kokku . . .	215	100	184	100

Toodud kokkuvõttest nähtub, et reduktaaziproovide alusel piimamihuse langust on tulnud ette 46 piimatalitustel ehk 21% üldarvust ja puhtusproovide alusel 87 piimatalitustel ehk 47%, tähendab ligi pooled selles rühmas olevaist piimatalitustis on oma piima 1939. a. mingil põhjusel lasknud minna mustemaks kui see oli 1938. aastal. Samuti on puhtusproovide alusel piimamihuse langus olnud suurem mitte üksi piimatalituste arvult, vaid ka märksa suuremal määral piimamihuse arvud vähenenud. Kui reduktaaziproovide alusel piimamihuse arvu langust üksikuis piimatalitustis võib veel seletada 1939. a. suve kuumade ilmade ja veepuudusega, mil piima mahajahutamistingimused halvenesid e. a. vastu, ei saa seda piimapuhtuse suhtes millegi muuga seletada, kui et piima eest hoolitsemine on jäetud hooletusse. Kõige suurema tõusu piimamihuse arvus ja nimelt puhtusproovi järgi andis M.-Magdaleena ühispiimatilitus, s. o. 103 punkti, tema aasta keskmine kestus või hindepall osutus 12,3, mis on 1939. a. parimaid.

Kokkuvõte.

Summary.

1. Sanksiooninormi tõstmine 2½-kordseks piimatalitustisse toodavalt alaväärtuslikult piimalt (III ja IV kl.) reduktaaziproovide järgi on andnud positiivseid tulemusi: alates normitõstmise ajast on piimamihus hakanud silmanähtavalt paranema.

2. Kuna piimamihuse reduktaaziliku ka puhtusproovide alusel avaldab mõju sellest valmistatud või mihusele, oleks loogiline, et ka puhtusproovide alusel alaväärtusliku piima

ma kohta pandaks kehtima samad sanktsioonid, vastasel korral paraneb piimamihus reduktaaziproovi järgi kiirelt, kuna samal ajal paranemine puhtusproovide järgi toimub märksa aeglasemalt.

3. Üks võimalikust ja lihtsamast võrdse sanktsiooni kehtimapanemise moodusest võiks olla see, kus mahaarvamisi tehakse madalama klassi järgi, olgu see siis reduktaazii- või puhtusproovi alusel, nagu seda moodust mõned piimahiingud on ise omal algatusel juba teostanud. Mainitud mooduse läbiviimisel tuleks mihuseproove teha reduktaazii- kui ka

puhtuse alusel võrdset, — näit. mõlemat 2 korda kuus.

4. Õigem ja otstarbekam muidugi oleks, kui võrdsed sanktsioonid reduktaazii- ja puhtusproovi alusel pandaks kehtima sundslikus korras piimasaaduste väljaveo kontrolli teostamise määruse kaudu.

5. Piimamihuse kiiremaks paranemiseks tuleks korraldada maakondlike piimatallituste ja piimahiingute piires piimatootjate vahelisi võistlusi ja premeerimisi parema mihusega piimale, kus võrdset arvestataks reduktaazii- kui ka puhtusproovide tulemusi.

PÖLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD

VÖITURG. — BUTTER MARKET.

Väliturudel on võihind viimaseil nädalil püsinud endisel tasemel. Meie eksportvõihinnanoteering jäi m. n. endiseks, s. o. 208 s. kg. franko saatejaam. Noteeritud hind kehtib 23—30 VI s. a. sissetulnud või kohta. Tendents rahulik.

Siseturul maksus või m. n. s. kg:

Tallinnas	—	lauavõi 215—221, käägivõi 200—210
Tartus	—	" " 215—221, " 195—200
Viljandis	—	" " 220, " 180
Valgas	—	" " 215, " 200
Rakveres	—	" " 215—221, " 190—200
Narvas	—	" " 215—221, " 200—205
Pärnus	—	" " 221, " 185—200

JUUSTUTURG. — CHEESE MARKET.

Juustuturul püsib endiselt kindel seisund. 1. juulil Tallinnas noteeriti juustuhindade noteerimiskomisjoni koosolekul järgmised hinnad:

	Juusturatta raskus:	
	80 kg. ja üle	alla 80 kg.
12 A palli	143 s. kg.	138 s. kg.
12 B "	140 " "	135 " "
11 A "	135 " "	130 " "
11 B "	132 " "	127 " "

Nimetatud sissetulnud juustu vanus peab olema vähemalt 120 päeva.

Siseturu-juustuhinnaks noteeriti šveitsi juust 147 s. kg ning edami, baksteini ja

tilsiiti juustul 130—135 s. kg Konservjuust noteeriti rasvasisalduse järgi: juust, mille kuivaine sisaldab vähemalt 35% rasva, 140—155 s. kg, vähemalt 45% — 170—215 s. kg ja vähemalt 50 % rasva — 230 s. kg.

Eksporditava šveitsi juustu eest saavad juustutööstused ühes juurdemaksuga järgmist hinda.

	Juusturatta raskus:	
	80 kg. ja üle	alla 80 kg.
12 A palli	198 s. kg.	193 s. kg.
12 B "	185 " "	180 " "
11 A "	180 " "	175 " "
11 B "	157 " "	152 " "

Tendents kindel.

PEEKONITURG. — BACON MARKET.

Peekon- ja elussigade turul püsib seisund endiselt kindlana. Sõltuvalt väljaveovõimalusist ja väliturult saadaavaist hindadest

maltatakse peekon- ja elussigadest endisi hindu.

Võrreldes m. a. juuli algusega on käesolevad hinnad kõrgemad peekonsigadel 33% ja elussigadel — 37—40%.

1. VII — 7. VII k. a. maksavad Eesti Lihaekspordi ühistapamajad põllupidajatele kokkutoodavaist peekonsigadest s. kg-lt:

Tapakaalud	1. sort	2. sort	3. sort	4. sort
60—72 kg.	116	111	Siseturuhinnad	
55,5—59 „	111	Siseturuhinnad		
72,5—75 „	111	„		
75,5—80 „	Siseturuhind			

TAPALOOMADE- JA LIHATURG. — CATTLE AND MEAT MARKET.

Tapaloomade- ja lihaturul oli m. n. kaubapakumine veiste ja sealihha alal keskmine, vasika ja lambaliha alal väike, nõudmine ületas pakumise peagu kõigi lihasortide juures, millest sõltuvalt hinnad tõusid kõigi kaubasortide juures mõne punkti võrra. Tendents eelolevaks nädalaks veiselihhal selgusetu, vasika- ja lambaliihal püsivam, sealihhal kindel.

Nädala keskmiselt maksusid:

Suured pullid: rammusad 70—73 s. ja keskmised 67—70 s. kg; eluskaalu järgi 42—44 s. kg.

Väiksemad pullid: rammusad 68—71 s., keskmised 65—68 ja lahjad 63—65 s. kg; eluskaalu järgi 35—38—42 s. kg.

Lehmad: nuumatud 74—80 s., rammusad 65—72 s., keskmised 52—63 s., lahjad 46—52 s. ja praak 42—45 s. kg; eluskaalu järgi nuumatud 47 s., rammusad 42 s., keskmised 34 s. ja lahjad 25 s. kg.

TOORNAHKADETURG. — RAWHIDE MARKET.

M. n. püsis toornahkadeturul seisundildiselt muutuseta, arvatud välja vasikanahad, milledele võis märgata nõudmise nõrgenemist. Nõudmise tagasihoidlikkuse tõttu noteeriti vasikanahkade hinnad 9—10% madalamad kui nädal varem. 28. VI s. a. noteeriti Börsikomitee juures toornahkade hinnad franko vastuvõtupunkt 1. VII — 7. VII s. a.:

Veisenahad, värsked I sort pulli- — 120 s. kg, lehma- ja mullikanahad 100 s. kg, II sort pulli- 108 s. kg, lehma- ja mullikana-

Elussigade hindadeks noteeriti sama aja eest: sead raskusega kuni 120 kg 84 s. eluskaalu-kg, raskusega 121—160 kg — 88 s. eluskaalu-kg ja raskusega üle 161—88 s. kg. Sead eluskaaluga 80—120 kg, sõltuvalt turustamisvõimalusist, võivad minna ekspordiks kas elussigadena või tapetult. Ekspordiks poeginud emiseid ei võeta vastu, kuid siseturu jaoks ostavad Lihaekspordi ühistapamajad ajutiselt ka poeginud emiseid.

Mullikad: nuumatud — hinnad vastavate lehmadega, rammusad ja keskmised vastavate pullidega ühes hinnas, lahjad 52—58 s. kg; lahjade mullikate eluskaaluhinnaks oli 29 s. kg, teisel võrdus vastavate lehmade ja pullide eluskaaluhinnaga.

Vasikad tapetult ühes naha ja pudemetega: nuumatud 74—80 s., rammusad 70—78 s., keskmised 65—70 s. ja lahjad 53—63 s. kg, eluskaalu alusel vastavalt sordile 42—50—57—62 s. kg.

Lambad tapetult: rammusad 80—83 s., keskmised 75—80 s. ja lahjad 67—72 s. kg; eluskaalu järgi 35—40—42 s. kg.

Eksportlambaliha hinnaks noteeriti k. n. 115 s. kg, eluskaalu järgi franko saatejaam 49 s. kg.

Sead tapetult ühes peade- ja jaljadega: noored, peekonkaalulised ja lihasead 110—115 s., rasvasead 114—117 s. ja vanad emised 100—105 s. kg; eluskaalu järgi noored ja lihasead 85 s. ja rasvasead 86 s. kg.

had 90 s. kg; ning praaknahad 75 s. kg; soolatud nahad I sort pulli- 143 s. kg, lehma- ja mullikanahad 120 s, II sort pulli- 129 s. kg, lehma- ja mullikanahad 108 s. kg, ning praaknahad 90 s. kg.

Tendents kindel.

Vasikanahad, I sort kõik kuivad, värsked raskusega kuni 3,5 kg kr. 5.00 tk, II sort raskusega üle 3,5 kg ühe kg hind kr. 1.65 ning III sort praaknahad kr. 3.25 tk.

Tendents selgusetu.

Lambanahad, I sort OJ kr. 6.00 tk,

II sort J. kr. 5.00 tk., III sort L. kr. 4.00 tk., IV sort K. kr. 3.00 tk. ja V sort praaknahad kr. 1.50 tk.

Tendents kindel.

Hobusenahad, sabata ja lakata, I sort soolatud 17 kg ja üle ning värsked 20

kg ja üle kr. 16.00 tk., II sort soolatud nahad 10—17 kg ning värsked 12—20 kg kr. 11.00 tk. ja III sort soolatud nahad alla 10 kg ja värsked alla 12 kg ning kõik praaknahad kr. 6.00 tk.

Tendents kindel.

KANAMUNATURG. — EGG MARKET.

Välisurgudel saadavate hindade alusel kujunes m. n. hind endiseks. Stabiilset olukorda arvestades jäi eksportmunade kalkulatsioonihind endiseks, s. o. 122 s. kg. Eksportmunade noteering oli 111 s. kg. franko kogumispunkt. Siseturumunade hinnaks noteeriti 90 s. kg ja

väikeste kanamunade (20—45 g) hinnaks 70 s. kg franko kogumispunkt. Tendents rahulik.

M. n. maksusid kanamunad siseturul s. paar.

Tallinnas	11—14	Rakveres	12—13
Tartus	14—15	Narvas	13—14
Valgas	12—14	Pärnus	11—14

PIIMATURG. — MILK MARKET.

Piimahinnad püsivad. Piimahindade noteerimiskomisjoni koosolekul Börsikomitee ruumes Tallinnas 1. juulil s. a. noteeriti Tallinna toodavale lahtisele piimale endised hinnad, s. o. I valiku rõõskpiim müügil piimakauplustele 13—14 senti liiter ja müügil piimatööstustele 12—13 s. liiter; II valiku rõõskpiim müügil piimakauplustele 11—12 senti liiter ja müügil piimatööstustele 10—11 senti liiter. Põllutöökojale maalt saadetud teadetes märgitakse, et m. n. on piimandmine elavnenu, ületades kohati pakku-mise.

Kuna piimakari kevadel laudast välja minnes oli üldiselt halvast toitumusest, P.-Eesti piirkonnas vähem, Kesk- ja Lõuna-Eestis üldiselt rohkem, on üldine piimatoodang m. a. võrreldes väiksem ja m. a. piimakogust k. a. esimesel poolel ei ole võimalik saavutada. Kevadperioodi kuivus on omakorda suuresti mõjutanud karjasöödaolusid. Nigela rohukasvu tõttu on karjasöötmisses tõsiseid raskusi. Ko-

hati on loobutud põldheina niitmisest ja on asunud selle karjatamisele. Kultuurkarjakopliid on siiski üldiselt andnud rahuldavat saaki, samuti on ka uudismaadel rajatud rohumaadel kohati rahuldav rohukasv. Üldiselt aga avaldas sügavalt külmunud maapind ja külm kevad tugevat mõju. Karjasöötmisses on tänavu eriti tähtis osa jõusöödal, mis pärast ongi vastavates asutustes selle hankimise küsimus päevakorrale võetud.

Väikemüügil linnades on piimahind püsinud peagu muudatusteta ja piim piimakauplustes maksus m. n. senti liiter:

	I valik		II valik	
	pudelites	lahtiselt	pudelites	lahtiselt
Tallinnas	18—20	—	15—17	13—14
Tartus	19—20	16	—	13—14
Narvas	16	—	—	10
Pärnus	18	—	14	13
Rakveres	17	—	—	12
Valgas	16	—	—	12
Viljandis	16	—	—	12—13

TERAVILJATURG. — GRAIN MARKET.

Teraviljahindade langus, mis maailmaturgudel on kestnud pikemat aega, jätkus ka m. n. Hinnalangust põhjustab peamiselt euroopa teraviljaostjate maade väljalülitamine Ameerika teraviljaturgudele. Kuigi kaubandus funktsioneerib Ameerika ja Euroopa vahel, on

saadetised siiski tunduvalt väiksemad kui rahuajal. Teisalt mõjustavad maailma-teravilja suurture ka soodsad saagilootused Ameerikas. M. a. samaaegseist hindadest on tänavused teraviljahinnad siiski kõrgemad. Olgu meenutatud, et m. a. samal ajal võis samuti

panna tähele maailma-teraviljaturgudel hinnalangust.

Rukki hinnaks noteeriti m. n. keskmiselt Chicagos 40,36 c. buš. e. n. 41,69 c vastu, s. o. 6,62 kr. kv. e. n. 6,84 kr. vastu ehk 3,2% hinnalangust. Winnipegis noteeriti rukki hinnaks 41,40 c. buš. e. n. 45,44 c vastu, s. o. 6,80 kr. kv. e. n. 7,46 kr. vastu ehk 8,8% hinnalangust.

Nisuhinnaks noteeriti m. n. keskmiselt Chicagos 77,27 c. buš. e. n. 78,27 c vastu, s. o. 11,84 kr. kv. e. n. 12,00 kr. vastu ehk 1,3% hinnalangust. Winnipegis noteeriti m. n. keskmiselt nisuhinnaks 71,38 c. buš. e. n. 71,44 c vastu, s. o. 10,94 kr. kv. e. n. 10,95 kr. vastu ehk 0,1% hinnalangust.

Maisihinnaks noteeriti m. n. keskmiselt Chicagos 60,92 c. buš. e. n. 61,88 c vastu, s. o. 10,00 kr. kv. e. n. 10,16 kr. vastu ehk 1,6% hinnalangust.

Kaerahinnaks noteeriti m. n. keskmiselt Chicagos 30,92 c. buš. e. n. 31,54 c vastu, s. o. 8,90 kr. kv. e. n. 9,06 kr. vastu ehk 1,8% hinnalangust.

Sisemaa-turgudel on teravilja pakkumine suurenenud, kuid ostjad on tagasihoidlikud. Hinnad püüsid enam-vähem e. n. tasemel.

Sisemaa-linnade turgudel maksusid teravili ja teraviljasaadused m. n. lõpul jaotimüügil s. kg:

	Rukis	Nisu	Oder	Kaer	R.-jahu	N.-jahu
Tallinnas	20	25	18	18	20	30
Tartus	17	22	18	15	19	30
Narvas	20	24	18	18	20	30
Rakveres	17	21	14	13	20	30
Viljandis	17	21	16	14	19	26
Valgas	17	22	18	15	19	28

Riigi Viljasalv kui suurem viljakaubanduskeskus müüs oma ladudest rukist 17 s. kg ja nisu 23 s. kg franko ladu. Samad hinnad püüvad Riigi Viljasalvel väljamüügihindadena juba pikemat aega.

KARTULITURG. — POTATO MARKET.

Juuni teisel poolel oli kartuliturg võrdlemisi vaikne. Maal raudteejaamades osteti veel väiksemal määral kartuleid, millised enamuses saadeti tärklisvabrikuisse. Samuti jätkati ka Tallinnast kartulite saatmist tärklisvabrikuisse.

M. n. lõpul selgus, et meie kartulite eksportöridel tuleb veel anda kartuleid sisemaa varustamiseks, mispärast alustati taas kar-

tulite kokkuvõtmist. Kartul müügiks on juba kõikjal lõpukorral. Peale Virumaa loodavad vastuvõtjad kartuleid saada veel Harjumaaalt. Põllumeestele makstakse keskmiselt kr. 5.00 kv.

Kuna tärklisvabrikuis ei ole enam suuri kartulitagavaru, on tärklise valmistamine jõudmas lõpule. M. n. jäi üks suurem tärklisvabrik (Jõhvis) seisma, kuna Rakvere ja Kadrina veel töötavad.

AEDVILJATURG. — VEGETABLE MARKET.

Köögiviljaturul on tegevus õige elav. Eriti rikkalikult oli turul lillkapsaid, mistõttu esines hinnas tunduv langus; võrreldes e. n. keskmise suuruse ja rahuldava miinusega lillkapsa peast nõuti 25—30 s. Samuti on suurenenud kurkide, porgandite, spinatite jm. köögiviljade pakkumine, vastavalt on aga suurenenud ka nõudmine, seetõttu hinnas ei ole esinenud suuremaid muudatusi. Vähe on hinnas tõusnud rabarbrivarred, kuna nende müügihooaja kõrgpunkt hakkab

mööduma. Uuesti on toodud müügile värsked peete, millised vahepeal paari nädala kestel puudusid müügit. Kimbust nõuti 30 s. Uudisartikkelina ilmusid turule nuikapsas ja melon. Eelmisest nõuti 20 s. tk. ja viimasest 250 s. kg.

Külma kevade tõttu on k. a. marjade turuleilmumine hilinenud. Eelmisel aastal samal ajal oli müügil juba rohkesti karusmarju ja maasikaid. K. a. aga praegu maasikas turult puudub, kuna karusmarja on

müügil õige vähe. Viimaseist nõuti 1. VII 80 s. kg, m. a. 26. VI maksus 1 kg 30 s. Möödunud külm talv kahjustas rohkesti ka karusmarjapõõsaid, seega jääb saak tänavu väiksemaks ja hind arvatavasti ei lange eelmiste aastate tasemele.

M. a. köögiviljadest oli veel üksikuid müüjail porgandit, kaalikat ja peeti, milliste mihus ei ole enam täiesti rahuldav. Hinnas nad ei ole enam tõusnud, sest neid asendab juba värske köögivili. Rohkesti on müügil veel m. a. sibulat, mille hind püsis e. n. tasemel.

Tallinna turul maksusid 1. VII:

	s. kg.		s. kg.
Õunad	150—200	Melon	250
Jõhvikad	150	Kartul, värske	80—100
Sibulad, vene	45—50		s. tk.
Peet	45—50	Lillkapsas	8—30
Porgand	70—80	Kurgid, värsked	20—35
Salat	50—80	Kurgid, hapend.	5—10
Tomat	280—300	Kurgid, marineer.	5—10
Aedoad	250	Nuikapsas	20
Spargel	140—150		s. kimp
Rabarbrivarred	18—20	Porgandid	14—18
Hapuoliikad	30	Peedid	28—30
Spinat	40—60	Redised	8—20
Peakapsas	100	Rohel. sibulad	3—5
Karusmarjad	80		

KALATURG. — FISH MARKET.

Juuni viimasel poolel arenes kalakauba väljaveedu endiselt rahuldavalt.

Väljaveo suurema koguse moodustas roogitud tursk, kuna väiksema osa koha, angerjas, haug ja ahvenas.

Kuu viimasel poolel veeti välja turska ca 300 000 kg, milline tuli peamiselt Harju rannavetest. Kalureile maksti rannikul 5—10 s. kg, roogitud, ilma peata tursast 15—20 s. kg.

Saagirohkuse tõttu oli ka Tallinna turg küllaldaselt varustatud värske tursaga ning osa toodangust läks ka soolamiseks. Kuu lõpul vähenes angerjasaak, mis mõjus välja-veole, nii et angerja väljaveedu jäi väiksemaks. Kuu kestel veeti välja ca 60 000 kg, kuna m. a. juunis läks 71 000 kg. Rannikul maksti 160—170 s. kg.

Siseturu-kalakaubandus. Enne vabaduspüha valitses elav tegevus. Sisevetest tuli rahuldaval kogusel tarvilisi kalasorte ja müügihinnad olid võrdlemisi soodsad: ahven 30—50 s. kg, latikas, suur 50—55 s. kg, keskmine 40—45 s. kg, haug 45—70 s. kg, särg 20—30 s. kg, koha valiku ja mihuse järgi 80—150 s. kg.

Kuu viimasel nädalal sisevete kalatoodangu vähenemise tõttu tuli värsket kala müügile vähe ja sellestki soojade ilmade tõttu osa nõrga mihusega. Nõudmine kaubale oli nõrk ja osa kaladest jäi realiseerimata.

Müügil oli mõni „hõbe-lõhe“, nõuti 500 s. kg ja iherus (mereforell) 200—230 s. kg.

Koha I valik 140—150 s. kg, II valik ja suured marjaga kohad 60—100 s. kg., ahvenat pakuti 30—50 s. kg, latikat vähe, 50—60 s. kg, angerjas 180—280 s. kg.

Räimekaubandus. Enne vabaduspüha ja pühade ajal oli Lääne ja Pärnu lahe rannavetes õige rahuldav räimesaak, ning müügihinnas pühade tõttu esines tunduv langus. Kalureile maksti 60—80 s. dekal. (8 kg) kuna enne pühi said kalurid 100—150 s. dekal. Toodang läks peamiselt soolamiseks.

Pärast pühi tuli räime mõnel päeval veelgi rahuldaval kogusel, kuna nädala lõpul jäi räimesaak Pärnu kui ka Lääne rannikul väikeseks, sest kalurid hakkasid omal püüniseid võtma veest välja. Laupäeval saabus Pärnu kalasadamasse ainult üks kalapaat räimega, millist müüdi 200 s. dekaliit. Tallinna lahes räimesaak väga kõikum, mistõttu ka kalasadamast makstud räimehinnas esines suuri kõikumisi: 25. VI 20—30 s. kg, 26. VI 10—12 s. kg, 27. VI 12 s. kg, 28. VI 20—22 s. kg, 29. VI 18—25 s. kg. Tallinna lahe räime mihus väga rahuldav, kaup läks müügile tunduvalt kõrgema hinnaga kui kaugemalt rannadest toodud räim.

Tallinna turul müüdi räime 15—30 s. kg.

Tursakaubanduses valitses elav tegevus. Tallinna turul müüdi turska terve

kala, viisi 8—12 s. kg, lõigatult 12—15 s. kg, fileena 28—45 s. kg.

Suitsukalakaubanduses elav kaubitsemine. Elavalt nõuti suitsuräime — 7—15 s. kg, suitsuturska 40—50 s. kg, suitsuvimba 100 s. kg. Nõudmine kallimate kalasortide järele väiksem.

Soolakala vähesuse tõttu tegevus vaikne. Soolasilku müüdi 40—50 s. kg, päprakilu 150 s. kg, turska 30—40 s. kg.

Kalahindade noteerimiskomisjoni koosolekul 1. VII k. a. noteeriti:

Angerjas — elus, eksportkõlblik paigangerjas (kollane) 160 s. kg, franko rannik. Tendents kindel.

Koha — värske, eksportkõlblik, franko rannik: a) alates 1 kg — 3 kg 95 s kg, b) alates pikkuses 38 sm kuni 1 kg raskuseni 75 s. kg. Tendents kindel.

Haug — värske, eksportkõlblik, franko

rannik, valik 0,5—3 kg; a) merehaug 64 s. kg, b) järvehaug 63 s. kg. Tursk, verest tühjajastatud, a) rookimata kaal alates 1 kg-st 9 s. kg, b) roogitud, ilma peata, kaal alates 650 g 17 s. kg franko rannik. Tendents rahulik.

Tähtsamate kalaliikide turuhinnad s. kg:

	Tallinnas, 29. VI	Narvas, 28. VI
Lõhi, värske	450—500	—
Iherus (mereforell) „	200—220	—
Angerjas, „	180—280	—
Koha, I valik, „	180—150	100—120
Koha, II valik, „	60—100	—
Siig, „	150—160	100—120
Haug, „	50—75	—
Latikas, „	40—60	40—60
Ahven, „	30—60	40—45
Vimb, „	40—50	40—45
Räim, „	15—25	15—20
Tursk, „	8—12	—
Tursk, roogitud, „	15—25	30
Tursk, filee, „	28—45	—
Lest „	30—45	—

INFORMATSIOONI OSA

EESTI PANGA NÄDALAARUANNE.

Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return,

AKTIVA

23. juunil 1940. a

PASSIVA

1. Kattevara: — Reserve:		1. Põhikapital — Capital	5 000 000,—
kuld: rahas ja kangides	40 911 637,60	2. Tagavarakapital — Reserve Fund	1 478 758,84
välisaraha	5 766 649,56	3. Eritagavarakapital	4 122 865,94
2. Vahetusraha — Subsidiary Cotn.	556 369,23	4. Jooksvad kohustused: — Current Liabilities:	
3. Sisevekslid: — Home Bills:		a) pangatähed liikvel	85 139 960,—
kaubavekslid	17 776 078,77	b) jooksvad arved:	
põllumajanduslikud	2 789 640,26	valitsuse	13 644 954,06
metsatööstuslikud	15 649,—	pankade	7 310 332,53
4. Laenud: — Loans and Advances:		teised	4 147 481,14
valitsusele	—	5. Muud passivad — Other Liabilities	23 868 356,53
teistele *)	38 188 165,06		
5. Kinnis- ja valdasvara — Immovable			
Property and Equipment	8 455 947,46		
6. Muud aktiivad — Other Assets	35 758 672,09		
	<u>145 212 709,03</u>		<u>145 212 709,03</u>

Kattevara vahekord jooksvate kohustustega: } 42,15%
Proportion of Reserve to Current Liabilities:

*) Selles summas Vab. Val. poolt garanteeritud laene Kr. 1 384 052,99
Inclus: Ekr. 1 384 052,99 guaranteed by the Government.

JUHATUS.

VÄLISMINISTEERIUMI VÄLISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED

NSVL.

Töökiirendamismeetodeid NSVL-us.

Rationalisation of Working Methods in the U.S.S.R.

„Izvestija juhtkirjas 22. 6. 40 öeldakse kokkuvõttes:

„Võideldes kolmanda viisaastaku täitmise eest NSVL-u kodanikud annavad rea, näideid selle kohta, kuidas kommunistid suhtuvad töösse. Alabasa otsitakse uusi töömeetodeid ning tänu eestvedajate initsiatiivile ongi saavutatud tähelepanuväärivaid tulemusi töö organiseerimisel sel alal, mis puutub töötamiskiirusse.

Töökiirendamismeetodi esimesed omaksvõtjad olid ehitustöölised. Juba paari aasta eest ehitati mõnes kohas elumaju paari päevaga. Näidati tegelikult, et on täiesti võimalik lühendada ehitiste püstitamiseega. Moskvas ja Leningradis püstitati suuri kaheksakordsete majade blokke ühe aastaga, kuna varem kulunuks selleks mitmeid aastaid.

Ehitusaja lühendamise on teinud võimalikuks järgmised tegurid:

Töö viiakse läbi varem väljatöötatud täpsa kava järgi. Ehitus-tehnoloogiline protsess on kaalutud läbi igas üksikasjas. Ehitusmaterjalide ja ehituse üksikosade valmistamist teostatakse juba varakult vastavais tehaseis ja tööstusis. Ehituse ajal viiakse läbi samaaegselt mitmed tööd, milleid varem tehti üksteise järel — tehakse müüride kerkimise ajal monteeritakse juba seadist jne. See kõik on läbiviidav mistahes ehitise juures, tarvitseb vaid rakendada

uusi meetodeid ning saada lahti kantseleilisest venitamisest. Projekte tuleb koostada kiirelt ja sääraselt, et nad võimaldavad kiiret teostamist, kasustada standardehitusmaterjale ja jätta kõrvale kõik liigne, mis võib aeglustada ja ajada kalliks ehituse.

Ehitusalalt on kandunud üle töökiirendamine ka masinaehituse alale. Ka siin on võidud näha, kuidas konstruktorite, tehnikute ja stahaanovlaste koostöö tagab masinate kiire projektimise ja valmistamise. Seda võis panna eriti tähele Soome sõja ajal, kus rindele vajalikud uued ja komplitseeritud masinad ehitati valmis paari päevaga. Töökiirendamismeetodite tõhususe hiilgavaks näiteks on Suur-Fergani kanali ehitamine: 270 km pikkune kanal ehitati valmis poolteise kuuga. Vanade töömeetodite kasutamisel kestnuks see normaalselt 6 aastat.

Töökiirendamismeetodite läbiviimine rahvamajanduse kõigil aladel on hädavajalik, sest nii on võimalik tööde odavnemine, kuna aga tööliste palg tõuseb tunduvalt. Tulevad hävitada tehniline vanameelsus, argus ja vastupanu töökiirendamismeetodeile, mis kehtastavad NSVL-u rahva uuendusliikku ja edasirühkivat vaimu. Töökiirendamismeetodid suurendavad toodangut ja kindlustavad meie suure kodumaa majandusliikku ja riigikaitselist võimsust.”

UNGARI.

Ungari puu- ja juurviljaekspordi väljavaateid 1940. a.

Hungarian Fruit and Vegetable Exports in 1940.

Ungari väliskaubandusameti ja Saksa asjaomaste ringkondade vahel on sõlmitud kokkulepe, mille järgi Saksa ostab kogu Ungari aedsaaduste ülejäägi. Viimase 11 aasta jooksul oli Ungari aedviljaekspordi kõrgeimaks saavutiseks 10,4 milj. pengöt aastas ja madalamaks 2,4 milj. pengöt aastas, seega oli keskmiseks aedvilja väljaveoväärtuseks

4,7 milj. pengöt aastas. 1940. a-ks määrati aedsaaduste väljaveo kontingendiks aga 18 milj. pengöt, sellest 5 milj. värsked juurvilja ja 13 milj. värsked puuvilja arvele. Arvatakse, et Ungari aedsaaduste eksport k. a. kujuneb õige tagasihoidlikuks, sest pikk talv, suurvesi ja märtsihallad on tekitanud aedades märgatavaid kahjusid.

Uus korraldus džuuudi kohta. — *New Jute Regulations in Hungary.*

Kaubandusministri määrusega 2. VI s. a. peavad džuuudist tehtavad materjalid sisaldama 40% kanepikiudu.

Kummijäätmete hävitamine Ungaris keelatud.

Hungary to Conserve Rubber Waste.

Kaubandusministri määrusega 5. VI s. a. muudetakse määrus, mille järgi oli lubatud 15% sisseveetud toorkummist kasustada ilma sellekohase loata. Nüüd allub kogu sissevee-

tud toorkummi tarvitamine laosüsteemile. Teiseks keelati kummijäätmete hävitamine põletamise, äraviskamise jm. teel.

Ungari toorainete otsinguil. — *Hungary Seeks New Raw Material Markets.*

Toorainete saamise raskused on pannud ungari importörid liikvele uute sisseostukohade leidmise suunas, esijoones neis mais, kust kaubavedu Ungarisse saaks toimuda maad mööda või Doonaul. Siinjuures on märgata huvi kasvu NSVL-u suhtes. Nii on mitmete firmade esindajad sõitnud NSVL-u, et uurida impordivõimalusi. Arvatakse, et eriti

soodsaid võimalusi avaneb puiduimpordile endisest Galiitsiast, peamiselt pehmepuu alal. Ungari võiks omalt poolt müüa NSVL-u tööstussaadusi, puuvilja, viinamarju ja veini. Nende kaupade loomulikuks turuks oligi varem Galiitsia, milleks praegu pärast kõrgete Poola tollide kaotamist on avanenud uusi võimalusi.

Külmutusmajades asuvate munatagavarade ülesandmise kohustus Ungaris.

Egg Supplies in Refrigerating Plants Registered in Hungary.

Hindadekomissari korraldusega 17. VI s. a. nõuti kõigi külmutusmajades säilitatavate

5 kg ületavate munatagavarade registreerimist 20. VI s. a.

Ungari paberitööstustoorainete sisseostuühing.

Hungarian Paper Industry Finds Society For Purchase of Raw Materials.

Ungari paberivabrikud on loonud keskuse, mis astub tegevusse nimetuse all „Ungari paberitööstuse ja toorainete sisseostu piirvastutusega ühing. Esimese ülesandena on nähtud ette makulatuuri kogumine. Kuuldavasti annab tööstusminister varsti määruse,

mille põhjal tehakse kohustuslikuks makulatuuritagavarade üleandmine uuele seltsingule. Hinnad määratakse hindadekomissari poolt. Samal ajal korraldatakse ka paberijäätmete korjamise aktsioon.

Ülem-majandusnõukogu Ungaris. — *Supreme Economic Council for Hungary.*

Valitsuse otsusega on loodud Ungaris ülemmajandusnõukogu, mille esimeheks on tööstusminister ja liikmeiks majandusala ministrid ning ministriabid, natsionaalpanga president, väliskaubandusameti president, ma-

jandusühingute liitude esindajad ja seadusandluse esindajad. Nõukogu on nõuandvaks organiks, mis aga oma koosseisu tõttu võib avaldada põhiliselt küsimusis otsustavat mõju.

Villakaubanduse kontroll Ungaris. — *Wool Trade Control in Hungary.*

Kaubandusminister on andnud määruse, millega kõik kodumaal toodetud vill kõrvaldatakse vabamüügilt ja sunduslikule ülesostule määratakse poolametliku a/s-i „Futura“ kaudu.

Villa pakkuma sellele firmale on kohustatud kõik villatootjad ja kaupmehed. Pakkumine peab toimuma 8 päeva jooksul

või veel lõikamata villale pärast 15. aug. või okt. „Futura“ peab ostulepingu tegema 14 päeva jooksul ja teatama, kus vill võetakse vastu. Vill tuleb 3 päeva jooksul anda nimetatud kohal üle ja 8 päeva jooksul peab „Futura“ maksma välja ostusumma hinna järgi, mille määrab vastav villakaubanduskomitee.

Ungari riiklik aedvilja müügikomitee.

Hungarian State Sales Committee For Vegetables.

Põllutööminister kokkuleppel kaubandus- ja teedeministriga on loonud puuvilja, juurvilja realiseerimise korraldamise otstarbel üleriikliku aedviljamüügikomitee. Komitee

ülesandeks on arutada aedvilja välismaale müügiga seosnevaid majanduspoliitilisi küsimusi ja esitada neis küsimusis asjaomastele ministreile seletusi ja ettepanekuid.

Hindadekomissari tööst. — *Decisions of the Hungarian Price Commissioner.*

Hindadekomissar on lubanud tõsta kastitööstussaaduste hindu, kui selleks on olemas järgmised eeldused: 1) puumaterjalide hinna tõus; 2) muudatused, millised on toi-

munud muus kastitööstusele vajalikes materjalides; 3) tööliste palkade muudatused; muud muudatused ei või kastitööstuse hindu mõjustada.

Ungari tekstiiltööstuse areng. — *Development of the Hungarian Textile Industry.*

Ungari tekstiiltööstus on viimase kahe aastakümne jooksul kasvanud mitmekordseks. Nii oli värnate arv üksikuis tekstiiltööstusharudes 1939. a. järgmine (sulgudes 1921. a. arvud):

puuvillatööstuses	384 700	(33 000)
villatööstuses	88 000	(5 800)
linatööstuses	20 000	(10 000)
kanepitööstuses	7 080	(1 500)
takutööstuses	80 000	(5 800)

Seega kasvas puuvillatööstus 10-kordseks ja villatööstus koguni 15-kordseks. Kangastel-

gede arv tõusis puuvillatööstuses 14 000-le (4 100) ja villatööstuses 2 200-le (370). Tekstiiltööstuses töötavate tööliste arv ulatus 1939. a. 73 300-le (1927. a. 43 000). Tekstiiltööstuse toodangu väärtus m. a. oli ligi 500 milj. pengöt.

Puuvilla tarbimine tõusis 1939. a. 257 300 kv-le 74 500 kv. vastu 1920. a. Samal ajal tõusis puuvillalõnga toodang 1640 kv-lt 244 450 kv-le aastas. Ungari tekstiiltööstus on tõrjunud Ungari turult välismaise päritoluga tekstiilvalmistooted ja töötab tänapäeval juba ekspordiksiki.

RUMEENIA.

Villatagavarade registreerimine Rumeenias.

Wool Supplies Registered in Rumania.

Rumeenia ametlik teataja avaldab kuningliku dekreeidi, mille järgi alates 27. maist kodumaisest toodangust saadud vill ja tema tagavarad tulevad registreerida 20 päeva jooksul. Villamüük on alates 27. V keelatud. Transpordil-olevale villale antakse lisatäht-

päev 10 päeva. Registreerimine toimub linna- ja vallavalitsusis, millised saadavad andmed edasi 5 päeva jooksul.

Sanktsioonid dekreeidi mittetäitmise eest ulatuvad 500—100 000 leini.

Üksikasju Ungari-Rumeenia uuest kaubanduslepingust.

New Trade Agreement Between Hungary and Rumania.

Ajakirjandus, käsitledes uut Ungari-Rumeenia kaubanduslepet leiab, et see on rajatud nn. seotud kaubavahetuse põhimõttele. Nii saab Ungari Rumeenialt õli ja õlisaadusi osta ainult raua ning rauakaupade ja mõningate muude kaupade vastu. Puidukaubanduses on mähtud ette, et 80% sisseveost

Ungarisse peab olema saetud puit ja ülejäänud osa võivad moodustada muud puusordid. Puidukontingendid määrati järgmiselt: ümargune lehtpuu (tamm ja valge pöökpuu) 2000 tn, männipuu ja kaevandustarbepuu 10 000 tn, ümargune okaspuu 15 000 tn, raiutud okaspuu 30 000 tn, männilauad 9000 tn.

Rumeenia uusi raualademeid Banatis.

Iron Ore Discovered in Banat, Rumania.

Bukarestist teatatakse, et Banatis (üks formaliteetide lahendamist asutakse kohe osa endisest Ungarist praeguses Rumeenias) ekspuuteerimisele. on avastatud rikkalikke raualademeid. Pärast

LÄTI. Osaline moratorium Lätis. — *Partial Moratorium in Latvia.*

Riigipresidenti korraldusel määrati veks- 21. VI s. a. Ühtlasi keelati summade välja-
lite ja võlatähtede, milliste maksutähtpäevad maksmine hoiu- ja žiirorveilt ning laenu-
olid 15. kuni 20. juunini, maksutähtpäevaks andmine 17. kuni 20. juunini.

Munahinnad Lätis. — *Egg Prices in Latvia.*

Põllutöoministerium määras väljaveoks maksti 20. IV — 20. VI. Ajavahemikul 20.
kokkuostetavate munade hinnaks 20 VI kuni VI 39 — 30. VI 39 oli vastav hind 1.20 lat./kg
20. VIII 1,40 lat./kg, seega sama hind nagu ja 1. VII 39 — 31. VIII 39 1.30 lat./kg.

Raua- ja terasehindade tõstmine Lätis. — *Latvia Raises Iron and Steel Prices.*

Hindadeinspektor avaldas uued raua- ja 1939. a. sügisel kindlaksmääratud maksimaal-
terase maksimaalhinnad, millega tühistati hinnad.

LEEDU.

Leedu väliskaubandus mais 1940.

Lithuanian Foreign Trade in May 1940.

Leedu väljavedu mais 1940. a. ulatus 29,4 milj. lit. ja samaaegne sissevedu 102,5 milj.
milj. litile ja sissevedu 33 milj. litile. Välja- lit.
vedu k. a. esimese 5 kuu jooksul oli 107,6

P.-AM. ÜHENDRIIGID.

Kiudainet gasoliinist P.-Am. Ühendriiges.

New Textile Fibre Manufactured From Gasoline in the U.S.A.

Ühendriiges patenteeriti hiljuti tekstiil- kandmisel. Samuti ei kahjusta seda happed,
kiudaine valmistamismenetlus gasoliinist. Uue leelised ega korduv pesemine, triikimine ega
kiudaine põhiaineks on isobutüleen, mida saa- kuivatamine. Arvatavasti leiab uus kiudaine
dakse kõrvaltootena gasoliini destilleerimisel. tulevikus kasutamist kõigi nende tekstiil-
Mainitud kiudaine sarnleb omadusilt kummi- toodete valmistamisel, milliseilt nõutakse eri-
ga, evib suurt elastsust ja vastupidavust list elastsust.

KANADA. Kartulikonservide valmistamine. — *Canned Potatoes Prepared in Canada.*

Charlottesville, Kanadas, asutati tööstus algne värvus ja lõhn. Nõudmine mainitud
kartulite konservimiseks, kasustades erilist tootele esineb troopikamais, kus toorkartul
menetlust, millega säilitatakse nende esi rikneb juba lähiajalisel seisemisel.